

מוסיקאי בר בביתו בכארי-יעקוב

"מהרגע שבו התחלתי להתגלגל במוסדות, הבנתי שאני מרוקאי..."

אתריכך הבנתי שמשמשים בשם המיורח שלי. בארץ יש שתי תרבויות — מיורחית ומערבית — ומשחקים בדמוקרטיה. רוצים לשחק? בסדר! אני רוצה לשחק עם גוף רעיוני שיהיו לו הרעיונות שלי, כי אם לא יהיה לי כלי הליחם בו אני עלול ל- הרוס, עלול לשרוף.

הרבה אנשים חושבים כמו הסודנט שלמה צדוק, וזה מסוכן. זה חומר-נפץ, ושיידעו כבר! שיפסיקו לחיות את הצינוח השלווה והבונה!

את צריכה להבין, שזה דווקא טוב שקם גוף כמו תמ"י. אחרת דברים יתפוצצו פה. יצפויה סכנה איומה. בתמ"י קיים כוח רעיוני של אנשי רוח, כמו גבריאל בך שימחון וארז ביטון. יש לנו חוג צעיר רים, שהוא כוח בתוך תמ"י. אנחנו עומרים לדרוש מיוניים לאנשים שלנו.

באמונה שלמה: תמ"י היא תחילת ה- פיתרון המכונן לתשתית תרבותית של רוב המדינה. אנחנו חלק מהמיורח התיי כון, אנחנו לא יכולים להיות תרבות קוקה קולה.

יש לי ייחוד מורחי, וזה חייב לבוא לידי ביטוי — אף מיפלגה במפה הפוליטית לא נתנה לנו הודמנות. הם רק השתמשו בשמות המיורחיים כעל-התאנה.

מה דעתך על דבריו של ה- סטודנט שלמה. צדוק, שאמר שזה שונא אנשכונים וקרא לאלימות?

את לא צריכה לשאול אותי מה דעתי על דבריו של צדוק. את צריכה לשאול אותי איך קרא שצדוק הגיע כילד לארץ ישראל. גדל פה, למד באוניברסיטה, הרגיש את מה שהרגיש ואמר את מה שאמר. הרבה אנשים חושבים כמוהו וזה מסוכן. זה חומר-נפץ, ושיידעו כבר! שיפסיקו לחיות את הצינוח השלווה והבונה!

אתה שונא כמוהו?

אני אמן. אם לא הייתי אמן, הייתי שר נא. יש לי מזל שהארגינה שלי באה לידי ביטוי. אחרת הייתי מתעוות, ואז לא הייתי אחראי למעשים שהייתי עושה!

קודם כל תשאלו למה לא היו זוגות ב- מארוקו. כי היתה מיסגרת שהחזיקה, ש- נתנה טעם להיים. כשבאנו לארץ נשברו כל המיסגרות — הציעו לנו לחיות כמו נספה זיון. אם לא הצלחת להתערב ב- חיים, נפלת. אם לא הפכת להיות צלם של משהו אחר, יצאת מהמישחק. לא היתה הנהגה רוחנית, הביריון הפך להיות מנהיג פוליטי. ואם זה המנהיג — מי יהיה העם שלו אם לא זונה? השיטה יצרה זוגות, חוסר-ההתחשבות בתרבות המרוקאית יצר סרסורים.

באו לדבר אתנו על ערכים ולא קיימו ערך אלמנטרי כמו לתת לבן-אדם צלם אנשי. זהו תומר-נפץ שעומד להתפוצץ בכל רגע. את יודעת מה קורה בבתי-הסוהר? מחזיקים אנשים מגיל 17 עד גיל 45. יושבים שם גברים בשיא אונם, בתנאים תת-אנושיים. מעשי-סודם מתבצעים ביל- דים.

מה אנחנו יכולים לצפות מבן-אדם ש- נאסר בגלל גניבת אופניים? במארוקו, אם ילד היה גונב אופניים, אבא היה מכניס לו מכות ובוזה נגמר העניין. ילד במעברה שגנב אופניים ישר בעצר על ידי המישט- רה ומוכנס לאבו-כביר. ואז, ילד בן 17 מגיע למיבצר של גברים אלימים, שרוצי- חים את נשמתו והורסים את חייו. הוא לא יצא בחיים ממעגל הפשע. הוא הופך להיות משרתו של איוה ג'באר — מלמדים אותו להיות בן-יונה ממדרגה ראשונה. נשמתו מושחתת.

ראן נעלם האבא שהיה מרביץ מכות במרוקו?

הוא עסוק כל הזמן בהוצאת הילד מבית הסוהר, בהשגת ערבויות. זה הופך לאורח- חיים. ואת עוד שואלת למה הם מנוונים. זה הניווון שאת קוראת לו דמוקרטיה, או צדק חברתי.

לוקחים איוה שופט, שלא יודע מאיפה הילד הזה בא, או מה גרם לו לגנוב את האופניים, והוא זורק אותו לבית-הסוהר. מה עם אלה שגנבו מיליונים, שגנבו את המדינה? אותם משחררים מפני שיש להם רישיוש בלב, בגלל המלצה של נשיא, בגלל הצווארון הלבן. למה הזנות הזאת?

אם מדברים על כאזה שגנבו מיליונים — איך קרה שנתת את שמך ואת פירסומך לתמ"י שכי ראשה עומד השר אהרון אבי הצירא המואשם כעת בעבירות המזרות ביותר?

אבו-חצירא הוא יציר של השיטה.

אז צריך לסלוח לו, כי הוא מרוקאי?

אם הוא גנב, שיאכל אותה!

הצטרפת עז שאיתי מדוע ב- עצם העטרות לתמ"י? הגשתי מנתק תרבותי. לא מצאתי את מקומי לא בימן ולא בשמאל. פעם הייתי שמאלני, מפ'מניק. אף פעם לא מצפן.

קומוניזם או סוציאליזם — הם באו ל- ארץ-ישראל בגלל ארץ-ישראל. אז התחיל לה שיטה של התארגנות פוליטית — משום שבני עדות-המערב ידעו מה זה דמוקרטיה הם היו מאורגנים בגופים, אך אנחנו היינו מאורגנים בחמולות.

אז זוכר איך כל בחירות מפא"י היתה שוכרת ביריונים, שהיו קונים קולות ב- סיגנון של "תיקח מאה לירות ותצביע אל-ף". מי ידע מה זו דמוקרטיה? ההורים שלנו היו אנשים עם חזון דתי ותמימי דרך. הם עסקו במלאכה ועזרה ולא בר- פוליטיקה, וכאן הם החלו נשברים לאט- לאט. הם כבר לא היו אלטרנטיבה לילדים שלהם. הם איבדו את המניות — הילד שלהם הפסיק להעריך אותם. הוא התחיל להעריך את האיום וכאן זה התחיל. אחרי שהילד העריך את האיום הוא למד שהכל דאווין — הוא למד שהשיטה החברתית של המדינה שלו היא חסרת- מוסר, הוא למד שלא הטובים הם המנהי- גים אלא המושחתים, הממורים, בעלי ה- לשון החלקה. הוא למד שכל שיטה מצמיח- חה את היצירה שלה. כאן התחיל הניווון.

מי לא התנוון? אלה ששמרו על מסור רת. אני יכול להראות לך מישפחות של- מות ששמרו על הדימוי האנושי שלהן, ואני יכול להראות לך מישפחות שלמות שאיבדו כל צלם-אנוש.

מכין כל בני עדות-המיורח, למה דווקא המרוקאים? למה דווקא הם הפכו סמל לניווון?

כי הם לא גמישים. קרה משבר-ערכים והם לא ידעו להתמודד איתו. כך קרה ש- המרוקאים מילאו את בתי-הסוהר וזה הפך לטטיגמה. על כל דבר שקרה בסביבה עצרו מרוקאי.

אתה מספר לי על ערכים מו-

ראינו את האבות שלנו מתמוטטים מבחינה חברתית. ראינו את תחילת הניווון, הטינוכת

פריים נעלים, עז קדושת המישי פחה, עז החמולות. איך קרה שכל הזנות היו ז'קין, מרסל איווט ו- כל הפרפורים היו ז'ו'ו, ז'אקו ו- מישל. למה מליכך הרבה זוגות ו- פרפורים היו בני העדה המרוקאי אית?

עלא כף כיפאק. אלתרמן הוא אחי. אלתר- מן עשה הוא מה שהאמנות חייבת לעשות. האמנות צריכה לתת לאנשים לחשוב מי הם ובשביל מה הם פה בכלל. היא צרי- כה לגרות אנשים להכרה עצמית ולא לפיזור הדעת ולטיטוטם.

כל אמנות שלא עושה את הדברים האלה היא מוצר קלוקל. איך רוצים לחנך עם כשמשיעים ברדיו זמר בן 45 שר לילדה בת 17: "אני מחכה לך שאת תביר- אי". אני לא יכול להבין את זה.

למי אתה רומז?

לכל החיננה המוסיקאית, שמתחרשת כעת ברדיו ובהופעות. את יודעת מה? אני לא רוצה לדבר.

למה?

אני יודע... בעצם, למה לי להגיד שמות? זה לא יאה.

אני אניד לך מה שאני חושב: כשאת מהנכת ילד בשפה נכונה בדיבור נכון, הוא מתחנך. אם את מלמדת אותו שרוח- שטות טובה לו, הוא הופך להיות כלומניק. את יודעת מה קרה לנו? שכחנו את הפש- טות. שכחנו מה זה להיות פשוט.

רוב בני עדות-המיורח עברו משבר תרבותי. כואי נבדוק את העבר: כשהם באו ארצה הם הכירו שירה אדירה. למשל, את שפר הידידות המרוקאי, שהוא ספר שירה נצחית קוסמית. מי שמבין בשירה, מי שיודע מה הערך של שירה והתכור- נות, מכיר את גודל הערך של הספר הזה. עם ספר כזה הגענו לארץ, ופה אנחנו צריכים לאהוב את "אני אוהב אותך ואת

הגענו לארץ עם הספר "שירת הידידות" וכאן הפכו אותנו לתח-חברות

אוהבת אותי" היה קשה לנו. אחרי השי- רה הקוסמית הנצחית של ספרי היהדות, לאהוב את הסיגנון הזה, אז את מבינה מה קרה? הפכנו להיות תת-תרבות, כי לא אהבנו את "אני אוהב אותך ואת אוה- בת אותי".

אתה מרגיש ממורמר?

כן, ממורמר! כדי שאוכל לכבד בך- אדם ושהוא יכבד אותי, אני מנסה להעביר לו את ערכי התרבותיים והוא מנסה להצי- ביר לי את ערכיו. לעולם לא יוצר דור שיש עם משהו שחושב שהוא בעל-הבית שלי וקובע שביבלי. וזה בדיוק מה שעשו האשכנזים — הם לקחו לעצמם את המונר- פול על התרבות, על החשיבה, על צורת הביטוי, ולנו לא היה ערך כנבני-אדם.

אנחנו ראינו את האבות שלנו מתמוט- טים מכהינה תרבותית — ואני לא מדבר פה על אוכל — אנחנו ראינו את תחילת הניווון והטינופת.

אוכל זה חשוב, אבל אני פוחד יותר משובע, לא מרעב.

אתה מאשים את האשכנזים בכך שהתייחסו אליכם כאז אני שים נחותים. מאז שהמרוקאים עלו לארץ עברו למענה מיטע שנה. בזמן האחרון הזדמן לי לבקר ב- שבנות-יעוני ובעיירות-פיתוח. בני קרתי ככתים שבעליהם נמצאים בארץ שנים רבות — יותר שנים משהיו במרוקו — ובכך זאת גוי לית שם ניוון מזועזע, פרימיטיביות ואנאלפבתיות. איך אתה מסביר את זה? אתה חרי אומר שהמרני קאים שהגיעו לכאן היו אנשי תרבות?

העלייה המרוקאית נחלקת לשתי עליות: היתה עליה שבניה בנו את צפת ואת טבי ריה. אנשים בעלי חזון דתי שהאמינו כי שית-ציון תחזיר את המדינה, והיתה העליה של אחרי קום המדינה. מה קרה בשנות ה-50? בני עדות- המיורח הגיעו לישראל ולא ידעו מה זה דמוקרטיה. הם לא ידעו מה זה איום —